

Wymagania edukacyjne z historii w klasie VI

Tytuł podręcznika: Wczoraj i dziś

Wydawnictwo: Nowa Era

Autor/autorzy: B. Olszewska, W. Surdyk-Fertsch, G. Wojciechowski

Nr dopuszczenia: 877/3/2019

Kryteria oceniania zostały sformułowane według założeń podstawy programowej kształcenia ogólnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r., Dz. U. z dnia 24 lutego 2017 r. r. Poz. 356), Wewnątrzszkolnych Zasad Oceniania oraz zasad oceny kształtującej. Kryteria obejmują zakres ocen 2–6, ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

Roczny plan pracy z historii dla klasy szóstej szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”

Wymagania na poszczególne oceny

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				Ocena celująca Uczeń:
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	
Rozdział I. Narodziny nowożytnego świata						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – średniowieczne wyobrażenia o Ziemi – przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w. – najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Indie, Amerykę – podaje przykłady towarów prowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) – wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki – podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy – poprawnie postępuje się terminami: <i>karawela</i>, <i>kompas</i> – podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia – wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) – poprawnie postępuje się terminem: <i>tubylec</i> – wyjaśnia, dlaczego Ameryki nazywano Indianami 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii – podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy – poprawnie postępuje się terminem: <i>astrolabium</i> – wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód 	<ul style="list-style-type: none"> – tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka – wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich
2. Skutki geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania – podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) – przy pomocy nauczyciela postępuje 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminem: <i>cywilizacje prekolumbijskie</i> – wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>kolonia</i>, <i>niewolnik</i>, <i>plantacja</i> – przedstawia politykę Hiszpanów i 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych – poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych – wymienia na podstawie mapy

	jego następstwa – zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych	się terminami: <i>Stary Świat, Nowy Świat</i> – podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą	– wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki – przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych – wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej	Portugalczyków w Nowym Świecie – tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki – opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce – wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska	postępuje się terminem: <i>konkwistador</i> – opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) – wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków	nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
3. Renesans – narodziny nowej epoki	– renesans – cechy charakterystyczne epoki – humaniści i ich poglądy – ideał człowieka w dobie renesansu – wynalezienie druku i jego znaczenie	– zaznacza na osi czasu epokę renesansu – wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku – wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań	– poprawnie postępuje się terminem: <i>renesans</i> , – podaje czas trwania epoki renesansu – przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: <i>człowiek renesansu</i> – opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu	– poprawnie postępuje się terminami: <i>antykw humanizm</i> – charakteryzuje epokę renesansu – wyjaśnia nazwę nowej epoki	– wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu – przedstawia poglądy humanistów	– wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy – porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni
4. Kultura renesansu w Europie	– renesansowa radość życia – architektura renesansu	– wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, – wymienia Leonarda da Vinci i Michała	– wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia	– charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy	– poprawnie postępuje się terminami: <i>attyka, arkada, kopia do</i>	– poprawnie postępuje się terminem: <i>perspektywa</i>

	– wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła	Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia	– poprawnie postępuje się terminem: <i>mecenat</i> – wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł	podjęmowane przez twórców, – poprawnie postępuje się terminem: <i>fresk</i> , podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką	opisu budowli renesansowych	– podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę
5. Reformacja – czas wielkich zmian	– kryzys Kościoła katolickiego – Marcin Luter i jego poglądy – reformacja i jej następstwa	– wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji – poprawnie postępuje się terminem: <i>odpust</i> – wymienia wyznania protestanckie	– poprawnie postępuje się terminami: <i>reformacja, protestanci</i> – określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu – wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji – charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli	– poprawnie postępuje się terminami: <i>pastor, celibat, zbór</i> – wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji – opisuje okoliczności powstania anglikanizmu – przedstawia skutki reformacji	– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwinę – opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę <i>czyj kraj, tego religia</i> – przedstawia na mapie podział religijny Europy	– charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwinę – wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej
6. Kontreformacja	– postanowienia soboru trydenckiego – działalność jezuitów – wojna trzydziestoletnia i jej następstwa	– poprawnie postępuje się terminem: <i>sobór</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie – wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją – oblicza, jak długo	– poprawnie postępuje się terminami: <i>kontrreformacja, seminarium duchowne</i> – przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji – wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów – wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów	– przedstawia postanowienia soboru trydenckiego – poprawnie postępuje się terminami: <i>heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych</i> – wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych	– charakteryzuje działalność zakonu jezuitów – przedstawia zasady obowiązujące jezuitów	– przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej – podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia

		obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)				
Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
1. Demokracja szlachecka	– szlachta i jej zajęcia – prawa i obowiązki szlachty – sejm walny i sejmyki ziemskie	– poprawnie postępuje się terminami: <i>szlachta, herb, szabla</i> – przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach – wymienia zajęcia szlachty – wskazuje na ilustracji postać szlachcica	– poprawnie postępuje się terminami: <i>demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gofota</i> – wymienia izby sejmiku walnego – przedstawia różnicowanie stanu szlacheckiego – wyjaśnia funkcjonowanie zasady <i>liberum veto</i>	– przedstawia prawa i obowiązki szlachty, – poprawnie postępuje się terminem: <i>pospolite ruszenie</i> – wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji <i>Nihil novi</i>	– poprawnie postępuje się terminami: <i>sejm walny, sejmyki ziemskie</i> – przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym – charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień – przedstawia skład izb sejmiku walnego	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej – porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski – wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej
2. W folwarku szlacheckim	– folwark szlachecki – gospodarcza działalność szlachty – spław wiślany	– poprawnie postępuje się terminami: <i>folwark, dwór</i> – na podstawie	– poprawnie postępuje się terminami: <i>spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna</i>	– wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje	– wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla	– wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych

	– statuty piotrkowskie	ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego – opisuje zajęcia chłopów i mieszczan	– przedstawia gospodarczą działalność szlachty – wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą – wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju	ich funkcje – wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich – tłumaczy, dlaczego szlachta uchwalila ustawy antychłopskie i antymieszczańskie	rozwoju gospodarki – wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczaanom – wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego	grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	– ostatni Jagiellonowie na tronie Polski – wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521 – hołd pruski i jego postanowienia – polityka wschodnia ostatnich Jagiellonów	– wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Staroego i Zygmunta Augusta – podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Hofd pruski</i> postaci Zygmunta Staroego i Albrechta Hohenzollerna	– przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.) – wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie – wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty	– poprawnie postuluje się terminem: <i>hołd lenny</i> – przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki	– opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego – charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa	
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	– idee renesansowe w Polsce – literatura polskiego renesansu i jej twórcy – renesansowy Wawel Jagiellonów	– wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej – wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce	– wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce – wyjaśnia przyczyny	– poprawnie postuluje się terminami: <i>arras</i> , <i>krużganki</i> , <i>mecenat</i> – charakteryzuje krótko twórczość	– poprawnie postuluje się terminami: <i>teoria geocentryczna</i> , <i>teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia przyczyny	– wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski – opisuje wybraną budowlę

	– odkrycie Mikołaja Kopernika	– poprawnie postępuje się terminem: <i>włoszczyzna</i> i wskazuje jego pochodzenie	twórczości literackiej w języku polskim – charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata	Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce – uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu – przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika	rozwoju kultury renesansowej w Polsce – przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu – przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu	renesansową w swoim regionie
5. Rzeczpospolita a Obojga Narodów	– geneza unii lubelskiej – postanowienia unii lubelskiej – struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczypospolitej	– wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów – wskazuje na obrazie Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	– poprawnie postępuje się terminami: <i>unia personalna</i> , <i>unia realna</i> – wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów – wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie	– przedstawia postanowienia unii lubelskiej – charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej – analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego	– opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów – wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości – wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę	– wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym – Akt konfederacji	– wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej – poprawnie postępuje	– wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów	– przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej	– poprawnie postępuje się terminami: <i>katolicyzm</i> , <i>judaizm</i> ,	– nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli

	<p>warszawskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – reformacja w Polsce 	<p>się terminem:</p> <p>tolerancja</p> <ul style="list-style-type: none"> – zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów” 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>wolna elekcja</i>, <i>bezkrólewie</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>wolna elekcja</i>, <i>bezkrólewie</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej – podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia – wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów” 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminem: <i>innowierca</i> – nazywa świątynie różnych wyznań – wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce – omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej 	<p>luteranizm, prawostawie</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej – wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii – tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian 	<p>poszczególnych wyznań</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej
7. Pierwsza wolna elekcja	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny elekcyjności tronu polskiego – przebieg pierwszej wolnej elekcji – <i>Artykuły henrykowskie</i> i <i>pacta conventa</i> – następstwa wolnych elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminem: <i>elekcja</i> – krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji – wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>wolna elekcja</i>, <i>bezkrólewie</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji – opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady wyboru monarchy – na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji – wyjaśnia skutki wolnych elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie postępuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie</i>, <i>pacta conventa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie postępuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie</i>, <i>pacta conventa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni – poprawnie postępuje się terminami: <i>Artykuły henrykowskie</i>, <i>pacta conventa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ <i>Artykułów henrykowskich</i> i <i>pacta conventa</i> na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej 	
Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej									
1. Wojny z Rosją	<ul style="list-style-type: none"> – wojny Stefana Batorego o Inflanty – dymitriada i polska interwencja w Rosji – pokój w Polanowie 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie – wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka – przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty – poprawnie postępuje się terminami: <i>piechota</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo – wskazuje przyczyny obalenia Dymitra 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji – przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie 	

	<p>– ugoda w Perejasławiu</p>	<p>– wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji</p> <p>– rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych</p>	<p>– wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporozże i Dzikie Pola</p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)</p>	<p>– wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)</p> <p>– uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową</p>	<p>– omawia główne etapy powstania</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską</p> <p>– wskazuje na mapie Perejasław</p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)</p>	<p>Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.)</p> <p>– ocenia politykę szlachty wobec Kozaków</p>
<p>4. Potop szwedzki</p>	<p>– przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją</p> <p>– najazd Szwedów na Polskę w latach 1655–1660</p> <p>– postawa społeczeństwa polskiego wobec najęźdźcy</p> <p>– skutki potopu</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>potop szwedzki</i></p> <p>– wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami</p> <p>– wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego</p> <p>– wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem</p> <p>– przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej</p>	<p>– charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego</p> <p>– uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najęźdźcą</p> <p>– podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)</p> <p>– charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>wojna podjazdowa</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę</p> <p>– wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książące</p> <p>– przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich</p>	<p>– wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich</p> <p>– wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego</p> <p>– wymienia postanowienia pokoju w Oliwie</p>	<p>– przedstawia skutki potopu szwedzkiego</p> <p>– wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego</p>

5. Wojny z Turcją	<ul style="list-style-type: none"> – imperium osmańskie – przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. – wojna o Mołdawię – najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki – odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>sultan</i>, <i>huszar</i>, <i>janczar</i> – podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń – wskazuje na mapie Wiedeń 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>islam</i>, <i>wezyr</i> – charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy – podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) – wymienia skutki wojen z Turcją – wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>haracz</i>, <i>ekspansja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) – wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim) – wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>liberum veto</i> – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książące, część Ukrainy) 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminami: <i>liberum veto</i> – wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książące, część Ukrainy) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą – wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. – sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na przełomie XVII i XVIII w. 	6. Kryzys Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu – przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. – przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię – wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny rokосу Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczynali odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia – charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii – wskazuje objawy 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia – charakteryzuje przyczyny rokосу Lubomirskiego – wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczynali odgrywać magnaci – wskazuje postać Władysława
-------------------	---	---	---	--	--	--	--	---	--	----------------------------	--	--	---	---	---

				– opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV	królewskiej we Francji	– opowiada o twórczości Moliera	
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	– absolutyzm angielski – konflikt Karola I z parlamentem – dyktatura Olivera Cromwella – ukształtowanie się monarchii parlamentarnej	– wskazuje na mapie Anglię i Londyn – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>parliament</i> – wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej	– poprawnie posługuje się terminem: <i>monarchia parlamentarna</i> – wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej – wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarda, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego – przedstawia zakres władzy dyktatora	– wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem – przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego – charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>purytanie</i> , <i>nowa szlachta</i> , <i>royalisti</i> – przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania – wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii	– wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii – porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej	
3. Oświecenie w Europie	– ideologia oświecenia – wybitni myśliciele doby oświecenia – trójpodział władzy według Monteskiusza – najważniejsze dokonania naukowe oświecenia – architektura oświeceniowa	– poprawnie posługuje się terminem: <i>oświecenie</i> – zaznacza na osi czasu epokę oświecenia – podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)	– poprawnie posługuje się terminem: <i>klasycyzm</i> – wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie – charakteryzuje styl klasycystyczny – z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym – wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia	– charakteryzuje ideologię oświecenia – przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy	– przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau – poprawnie posługuje się terminem: <i>ateizm</i> – omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau – wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia	– wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi – przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i>	

	<ul style="list-style-type: none"> - absolutyzm oświecony - narodziny potęgi Prus - monarchia austriackich Habsburgów - Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. - wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus - wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem - poprawnie postępuje się terminami: <i>absolutyzm, absolutyzm oświecony</i> - podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego - wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego - wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach - wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” - wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA - wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown - omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA - opisuje idee oświeceniowe zapisane w 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego - podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
<p>4. Nowe potęgi europejskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej - konflikt kolonistów z rządem brytyjskim - wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych - ustrój polityczny USA 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie Stany Zjednoczone - określa czas powstania Stanów Zjednoczonych - wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA - przywołuje postać Jerzego Waszyngtona 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminami: <i>kolonia, konstytucja</i> - wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej - wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów - podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim - opisuje wydarzenia zwane bostońskim picciem herbaty - poprawnie postępuje się terminem: <i>bojkot</i> - podaje i zaznacza na osi czasu datę 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia - poprawnie postępuje się terminami: <i>Kongres, Izba Reprezentantów</i> - charakteryzuje ustrój polityczny USA 	<p>5. Stany Zjednoczone Ameryki</p>

		jako pierwszego prezydenta USA	ustawy na świecie (1787 r.) – wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim – porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice	powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.) – charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości – przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA	konstytucji USA – wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	
Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej						
1. Rzeczpospolita a pod rządami Wettinów	– unia personalna z Saksonią – początek ingerencji Rosji w sprawy Polski – podwójna elekcja w 1733 r. – rządy Augusta III – projekty reform Rzeczypospolitej	– wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. – opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie	– poprawnie postępuje się terminami: <i>unia personalna, anarchia</i> – wskazuje na mapie Saksonię – wymienia przyczyny anarchii w Polsce – przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform	– poprawnie postępuje się terminami: <i>konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka</i> – wyjaśnia sens powiedzeń: <i>Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> – przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego – charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.	– przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego – podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) – wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski – opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III	– charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego – wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
2. Pierwszy rozbiór Polski	– Stanisław August Poniatowski królem	– poprawnie postępuje się terminem: <i>rozbiory</i>	– charakteryzuje postać Stanisława Augusta	– opisuje okoliczności wyboru Stanisława	– poprawnie postępuje się	– przedstawia przyczyny zawiązania

	<p>Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> – pierwsze reformy nowego władcy – konfederacja barska – I rozbiór Polski 	<p>Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) – wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie – przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski 	<p>Poniatowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru – przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski – ocenia postawę Tadeusza Rejtana – poprawnie postępuje się terminami: <i>ambasador, emigracja</i> 	<p>Augusta na króla Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w. – wskazuje następstwa konfederacji barskiej – porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki <i>Rejtan – Upadek Polski</i> 	<p>terminem: <i>prawa kardynałne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje datę zawięzania konfederacji barskiej (1768 r.) – przedstawia cel walki konfederatów barskich – opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego 	<p>konfederacji barskiej</p>
<p>3. Kultura polskiego oświecenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> – literatura okresu oświecenia – Teatr Narodowego i jego zadania – mecenat Stanisława Augusta – architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce – reforma szkolnictwa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki – podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej – poprawnie postępuje się terminem: <i>szkoła parafialna</i> – podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie postępuje się terminem: <i>obiady czwartkowe</i> – przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej – wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną – podaje przykłady budowli klasycystycznych – charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego – przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform – przedstawia usługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia – wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) – wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego – podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie

4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	<ul style="list-style-type: none"> – reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 Maja – wojna polsko-rosyjska w 1792 r. – drugi rozbiór Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>konstytucja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 Maja (1791 r.) – wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski – na obrazie Jana Matejki <i>Konstytucja 3 Maja 1791 roku</i> wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) – wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 Maja (zniesienie <i>liberum veto</i> i wolnej elekcji) – wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru 	<p>przez KEN</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego – opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozborze – podaje cel obrad Sejmu Wielkiego – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.) – wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce 	<p>ważnym źródłem wiedzy historycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego – charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 Maja – przedstawia genezę ustanowienia Orderu <i>Virtuti Militari</i> – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), – przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 Maja i wskazuje ich skutki
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch powstania kościuszkowskiego – Uniwersał połaniecki – przebieg powstania – trzeci rozbiór Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>naczelnik, kosynierzy, zaburcy</i> – wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania – wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – poprawnie posługuje się terminem: <i>insurekcja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) – wymienia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa – opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie – wskazuje na mapie Racławice i Połaniec – wyjaśnia, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem: <i>uniwersał</i> – przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.

		Polski	wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego – wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru	Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki – wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego	najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej – wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania	
Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński						
1. Rewolucja francuska	– sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej – stany społeczne we Francji – wybuch rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – Francja monarchią konstytucyjną	– wskazuje na mapie Francję i Paryż – poprawnie postępuje się terminami: <i>burżuazja</i> , <i>Stany Generalne</i> – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI	– poprawnie postępuje się terminami: <i>burżuazja</i> , <i>Stany Generalne</i> – wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji – podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej – opisuje położenie stanów społecznych we Francji – wyjaśnia zadania Konstytuanty – przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela – poprawnie postępuje się terminem: <i>monarchia konstytucyjna</i>	– przedstawia sytuację we Francji przed wybuchem rewolucji – opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny – podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) – charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji	– przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego – wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
2. Republika Francuska	– Francja republiką – terror jakobinów – upadek rządów jakobinów	– poprawnie postępuje się terminami: <i>gilotyna</i> , <i>terror</i> – przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI	– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI – poprawnie postępuje się terminem: <i>republika</i> – charakteryzuje postać	– poprawnie postępuje się terminami: <i>jakobini</i> , <i>dyktatoriat</i> – opisuje rządy jakobinów	– poprawnie postępuje się terminem: <i>radykałizm</i> – wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana	– wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji – ocenia terror jako narzędzie walki politycznej

3. Epoka Napoleona Bonapartego	<ul style="list-style-type: none"> - obalenie rządów dyktatoriatu - Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów - Kodeks Napoleona - Napoleon u szczytu potęgi 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę - określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską - przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej 	<p>Maksymiliana Robespierre'a</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem - przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunęto od władzy - charakteryzuje rządy dyktatoriatu 	<p>Robespierre'a sens powiedzenia: <i>Rewolucja pożera własne dzieci</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia skutki rządów jakobinów - wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego
4. Upadek Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> - wyprawa na Rosję - odwrót Wielkiej Armii - bitwa pod Lipskiem i 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminem: <i>Wielka Armia</i> - wskazuje na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję - opisuje, w jakich 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie postępuje się terminami: <i>taktyka spalonej ziemi, wojna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona - podaje datę bitwy 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny kampanii rosyjskiej Napoleona

	klęska cesarza	Rosję i Moskwę – opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję	warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia – wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów” – wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk	<i>podjazdowa, abdykacja</i> – przedstawia strategię obronną Rosji – opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję – podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.) – przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem	pod Borodino (1812 r.) – wskazuje na mapie Borodino – omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii	
5. Legiony Polskie we Włoszech	– Polacy po utracie niepodległości – utworzenie Legionów Polskich we Włoszech – organizacja i zasady życia legionowego – udział legionistów w wojnach napoleońskich	– wymienia państwa zaborcze – wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki – podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech	– poprawnie postępuje się terminami: <i>legiony, emigracja</i> – podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo – przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem	– wyjaśnia, dlaczego Polacy wzięli udział w niepodległości z Napoleonem – opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich – przedstawia powody wystania legionistów na San Domingo	– opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości – charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich – wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji	– wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych
6. Księstwo Warszawskie	– utworzenie Księstwa Warszawskiego – konstytucja Księstwa	– wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie – podaje przyczyny likwidacji Księstwa	– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, – wskazuje na mapie	– charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego – przedstawia	– omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego – wskazuje związek	– wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków

	<p>Warszawskiego – Polacy pod rozkazami Napoleona – upadek Księstwa Warszawskiego</p>	<p>Warszawskiego</p>	<p>Tyłę – podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)</p>	<p>okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego – wskazuje na mapie Raszyn – wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach</p>	<p>między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej – wskazuje na mapie Somosierrę – opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk</p>	<p>– podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)</p>
--	---	----------------------	---	---	---	---